

Blänkelänga och pärlmorspinnare – det klassiska erbjudandet till Vätterns rödingar.

Rigga för röding

En svårflörtad skönhet som kan testa tålamodet till bristningsgränsen. En kallvattens-älskande jägare som låter sig frestas under sensommarens värmeböljor.

Luften står stilla under båtens ruff och den dallrande värmen är nästan olidlig. Apatisk tittar jag ut över Vätterns glittrande, vattenvidder utan att finna något att vila ögonen på. En kort huggperiod under morgonen gav ett par små rödingar, men flera timmars inaktivitet och hettan har gjort mig slö och dåsig.

I ögonvrån ser jag plötsligt hur ett av djupriggspöna nickar till och löser ut. Mats slår av på farten medan jag försöker få bukt med den stökande fisken som fortsätter att ta lina. Spöt niger djupt när den envist försöker hålla sig kvar på djupet. Några minuter senare kan jag pressa en välmatad röding i tvåkilosklassen till hävens trygghet.

När jag befriar fisken från trekroken känner jag hur kall den är. Direkt kommen från det kylslagna vattnet 30 meter under båtkölen. Vilken kontrast till värmen ovan ytan!

Få fiskar kan i skönhet mäta sig med arterna i släktet *Salvelinus*. I

lektidens festklädsel är rödingen en oöverträffad ögonfägring. Under resterande del av året kan färgerna variera från brun-grönt till nästan laxlikt gråsilver, med små insprängda fläckar. Buken kan vara allt från blodröd till svagt rosa eller kritvit. Gemensamt för alla familjemedlemmarna är de läckert vita fenkanterna.

Vår beundran av den fångade fisken avbryts av en knarrande rulle på styrbordssidan. Just som Mats grepar spöt löser ytterligare ett spö ut på motsatta riggen. Nu börjar det likna något. Äntligen lite aktion!

Båda fiskarna har helt enligt instruktionsboken tagit betena längst ner på djupriggarna. Min motståndare går spikrakt mot botten och spänner tungt, medan Mats fisk är medgörligare. Sakta pumpar han den mot ytan och snart får fisken i baljan sällskap av en aningen mindre olycksbroder.

Min fisk känns riktigt fin och strider tappert. Mats vevar upp djuprig-

garna och plockar in resterande spön. Spänt blickar vi ner i det kristallklara vattnet. Långt där nere syns reflexerna från blänkelängans lockskeदार. I släptåg följer en rejäl röding. Den måste vara klart över fyra kilo. Ännu en tjurrusning stoppas halvvägs till botten och fisken kan åter pressas mot häven. I båten konstaterar vi att rödingen är ovanligt slank. Vågen visar 3,6 kilo, men i förhållande till längden borde den legat runt fyra kilo.

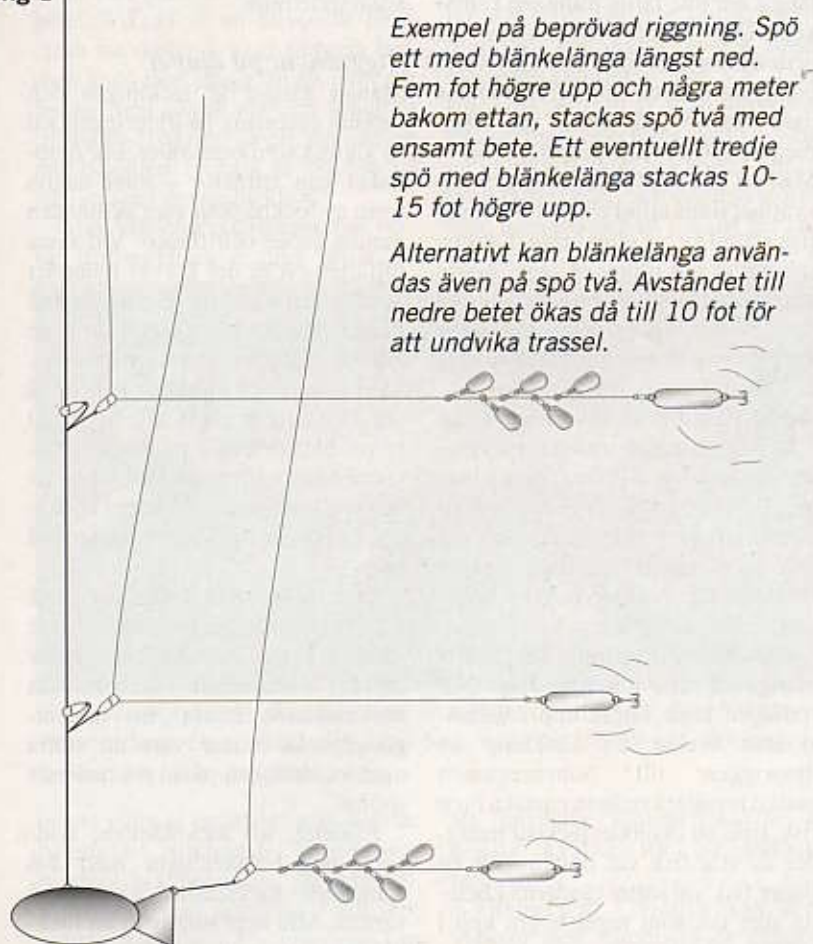
Dagen fortsätter med fler rödingrus och belåtet kan jag konstatera att ännu en effektiv riggning för rödingen är född.

Fiskedagen på Vättern utspelades för fem år sedan och under förmiddagens desperation hade jag gått igenom en stor del av betesarsenalen utan resultat. Varken de gamla klassiska pärlmorspinnarna eller pålitliga plasticskeदार modell skohorn, med namnet Apex, gav önskat resultat. Som en sista utväg gjorde vi ett försök att kombinera två effektiva metoder. Bakom den lockande blänkelängan placerades en hetsande Apex istället för den vanliga sävliga pärlmorspinnaren. Fusionen mellan gammalt och nytt gav effekt och har sedan den dagen varit en av de framgångsrikaste tacklingarna för djupfiske efter röding. Kompisen

Text och foto: Jörgen Larsson

fig 1

Exempel på beprövad riggning. Spö ett med blänkelänga längst ned. Fem fot högre upp och några meter bakom ettan, stackas spö två med ensamt bete. Ett eventuellt tredje spö med blänkelänga stackas 10-15 fot högre upp.

Alternativt kan blänkelänga användas även på spö två. Avståndet till nedre betet ökas då till 10 fot för att undvika trassel.

fig 2

Ett lockblänk fäst direkt i lodet med ett par meter kraftig lina och kullagerlekande är ett bra sätt att få lockeffekt utan att ha det stora blänkets glädjedödande motstånd i spöt. En kroklös vobbler kopplad bakom blänket förhindrar att detta roterar. Det armerade betet placeras fem fot över och lite bakom blänket.

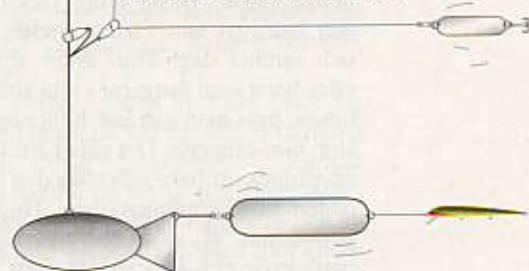

fig 3

En giftig metod att få ner ett extra bete eller skapa en viss lockeffekt, är att sätta en extra tafs på linan. Tafsens kopplas med hake runt linan och fixeras med ett gummiband.

Mats Wildh, Växjö, använder kombinationen flitigt och många fin röding har synat durken i hans båt sedan dagen den föddes.

Ett utvecklingsbart fiske

Allt fler trollingsfiskare upptäcker rödingfiskets charm. En tillbakablick i statistiken visar att topplistorna tidigare dominerades av stora fiskar tagna under riktat fiske främst i östgötska Sommen, men senaste årens fångster har fått ett allt större inslag av fisk från Vättern.

Mina egna erfarenheter baseras enbart på fiske i dessa båda vatten och de uppvisar såväl likheter som skillnader.

Merparten av de rödingar som tidigare rapporterades från Vättern togs under årstider då vattnet är kallt; under höst, vinter och vår. När vattenmassorna blandas och temperaturen sjunker jagar rödingen allt högre upp i vattenskiten och fångas ofta på ren yttrollning. Tidigare dominerade beten som vobbler och fluterspoons och bekräftade därmed att rödingen oftast var bifångst under laxtrollning. I takt med att allt fler

trollare gått på djupet med sitt fiske har antalet stora rödingar som tas under riktat fiske ökat markant. Fina fångster av lax och öring är inte ovanliga i samband med rödingfiske under sommarhalvåret.

Vättern bjuder på rödingfångster som få andra vatten kan mäta sig med. Beståndet är stort och fisktätheten hög. Hård födokonkurrens i kombination med mindre tillgång på bytesfisk kan vara en orsak till att rödingen är relativt lätt att överlista. Den växer långsammare och är slankare än Sommens röding. Vättern har nästan fångstgaranti, och de senaste årens trend visar tydligt att rödingar i vikter uppåt fem kilo inte är ovanliga. Säkert kommer framtiden att bjuda på ett utvecklat djupfiske och fler överraskningar. Det är bara några år sedan som en monster-röding på drygt elva kilo nätfångades i sjön.

Den som jagar en röding i rekordklass bör dock vända blickarna mot Sommen. Inget annat vatten har genom tiderna producerat så många stora fiskar. Med en oerhörd tillgång på nors och siklöja är det knappast

någon överdrift att rödingen här lever ett liv i överflöd. Vanligtvis är den gäckande svår att överlista. Ekolodet kan teckna både många och stora fiskar i vissa områden. Ändå uteblir oftast huggen. När allting stämmer kan drömmar bli verklighet, men i regel går det dagar och veckor mellan fiskarna. Målmedvetna och skickliga trollare som Kjell Karlsson, Henry Hermansson och Göran Pettersson har tillbringat tusentals timmar på sjön sedan mitten av 80-talet. De har visat att det simmar fantastiska fiskar i Sommen och deras fångster kröntes under åren 94-95 med två rekordrödingar på 8,882 respektive 8,986 kilo. Båda fiskarna togs av Göran Pettersson. Den senare gäller fortfarande som rekordnotering.

Även andra vatten har figurerat i statistiken. Unden, Ören, Lilla Le, Änimen och Tjeggelvas har producerat stor-röding. Under senare år har Silensjöarna, Björkern och senast Yxningen blommat upp som intressanta vatten. Många vatten hyser bestånd av utplanterad fisk som snabbt vuxit sig stora. Röding-

en tycks dock ha svårt för att etablera självreproducerande bestånd. Många nya vatten blommar upp och försvinner lika fort.

En lynnig gynnare

Rödingen är en av våra mest oberäkneliga fiskar. Bästa djup, tackling och betesval kan variera under en och samma dag. Man söker alltid efter betet som fungerar i alla situationer, men man kan inte hitta något som inte existerar. Det gäller istället att variera sitt fiske och söka den för dagen rätta kombinationen. Huggperioderna är ofta förvånansvärt markerade och lika snabbt som de börjar kan de ta slut.

Normalt söks sommarrödingen längs djupbranterna, men även plåtär och flatbottnar kan samla fisk. Merparten av platserna har djup mellan 30 och 40 meter. Områden där utskjutande undervattensryggar, rännor eller djupgravar bryter mönstret, är alltid värda att undersöka närmare. Självfallet ska man alltid vara uppmärksam på koncentrationer av småfisk som attraherar rovfisken. I kombination med ekolodet är naturligtvis en navigator ett värdefullt hjälpmedel för precisionsfiske på små, heta fläckar.

Varma somrar med långvariga, stabila högttrycksperioder bjuder på bäst fiske. Kallt eller långvarigt blåsväder påverkar fisket negativt. Om vattenmassorna aldrig får chansen att skikta sig, tycks inte heller rödingfisket vara riktigt bra. När ett ordentligt språngskikt väl har bildats blir sensommarfisket i regel också stabilt.

Under renodlat djupfiske, när riggens blylod drar fram 2-5 meter över botten, betalar det sig sällan att hänga ut hela spöarsenalen. 90 procent av huggen faller normalt på de beten som placeras nederst på riggarna, och av dessa ger den rigg som

går djupast flest fiskar. Om de stackade spöna drar fler hugg kan detta tyda på att man antingen fiskar aningen för djupt, eller att betet längst ner inte faller rödingen i smaken. Den stiger och passerar de nedersta betena för att istället välja betet några meter upp. Tillsammans med Mats Wildh fiskar jag oftast med tre spö på varje djuprigg. (fig 1) Med ett extra spö stackat högre upp i vattnet finns alltid chans till bonusfisk i form av lax eller öring. Samma sak gäller när rödingen jagar högre upp eller finns utspridd på olika djup. Vid dessa tillfällen kan även djupparavaner, typ Dipsy Diver, dra enstaka hugg.

Vid vissa tillfällen visar ekolodet massor av stor fisk som står parkerade likt bananer på parad längs botten. En syn som kan tyda på inaktivitet hos fisken. När rödingen rör sig och jagar aktivt ser man i regel betydligt färre bågar och bildskärmen ger ett sterilt intryck.

Som vid allt trolldjupfiske är det viktigt att hitta rätt fiskedjup. När rödingen jagar högre upp i vattenskiten brukar en sänkning av djupriggen till bottenregionen endast resultera i någon enstaka liten fisk, trots att ekolodet tecknar mängder av stor fisk vid botten. När en bättre fisk väl sätter tänderna i betena sker det som regel högre upp i vattnet.

Rödingen är nyfiken. Ibland stiger den 10-15 meter eller mer för att inspektera ett bete högt upp i vattnet. På ekolodet ser man ett diagonalt streck som frigörs från botten i riktning mot den linje som visar var betet går. Det händer också att rödingen följer efter betet ett gott stycke. Man kan se hur den går bakom betet – ibland strax över och ibland strax under. Landets okrönte rödingkung, Kjell Karlsson från

Mjölby, har berättat om fiskar på Sommen som följt efter betet upp till ett par hundra meter. Vanligtvis blir fortsättningen på den spännande TV-showen en ny linje i riktning mot botten. Samma sak brukar hända när man ser en stor fisk högre upp i vattnet. Skrämd återvänder fis-

ken snabbt till tryggheten i djupet. Men ibland nickar ett spö till, slår upp för att sekunden senare åter inta en djup båge ackompanjerad av en knarrande rulle.

Riggingar på djupet

Många gånger är tacklingen och betenas placering på djupriggen väl så viktiga som betesvalet. För djupfisket kan attraktor – eller någon form av lockbänken vara skillnaden mellan succé och fiasko. Vid vissa tillfällen tycks det krävas mängder av blänk och ljud för att sätta fart på fisken. Under dessa dagar firar de lokala rödingfiskarna stora triumfer. Med sina tunga loduttrar kan de få ner fler och framför allt betydligt större blänkelängor på djupet. Vattnet motståndet från en stor länga av den typ som lodutterfiskarna använder, är nästan omöjlig att hantera på spö.

Man får prova sig fram om ett, två eller fyra spön ska ha blänkelängor framför betet. Ibland tycks allt för mycket skrammel faktiskt ha avskräckande effekt. En bra utgångspunkt brukar vara att starta med lockblänken på de två nedersta spöna.

Effekten av lockblänken; dodgers, och blänkelängor med 4-6 spinnande lockskeदार, kan också variera. Min uppfattning är att lockblänken generellt attraherar större fisk. Periodvis kan en liten eller mellanstor dodger framför betet ge mycket bra gensvar.

Vill man få ner mycket skrammel på djupet, eller undvika det glädjedödande motståndet från attraktorblänken direkt på spöt, är det effektivt att istället koppla dem till djupriggens lod. Betet stackas 5 fot över och lite bakom, medan den andra riggens bete placeras parallellt på samma djup som lockblänket. Om man fäster en dodger på ett par meter lina direkt i lodet, är det viktigt att använda någon form av mothåll, tex. en kroklos vobbler, bakom blänket för att detta inte ska rotera. (fig 2)

En giftig metod att få ner ett extra bete eller skapa en viss lockeffekt är att sätta en extra tafs på lina. I ena änden av tafsen sitter betet och i den andra ett rejält beteslås. Det ordinarie betet placeras i linutlösaren på 1,5-2,5 meters lina. Riggens sänks 3-5 fot och med ett gummiband görs en lätt åtdragen snara på huvudlinan över linutlösaren. Änden med beteslåset förs genom gummibandets ögla och kopplas runt huvudlinan.

När den praktfulla rödingen pressade vågen till nästan sex kilo lät jag glädjevralet eka mellan Hästholmen och Hjo.

Extrabetet hamnar lite över och lite bakom det nedre betet. När fisken hugger och löser ut glider gummi-band och beteslås ner till det andra betet. Viktigt är att tafsen är lång, cirka tre meter brukar fungera bra, men ändå inte längre än att man når fisken med håven när den kommer till båten. Faktum är att jag vid ett par tillfällen lyckats ta dubblé på röding med denna tackling!

Man hör ofta poängteras hur viktig trollingfarten är. Jag anser att

Olika former av attraktorblänken är viktiga detaljer för djupfisket efter röding. Denna skönfläckiga Sommenfisk föll för ett skeddrag bakom en liten dodger.

betets gång är betydligt viktigare än båtens fart. Allt från 1-2 knop brukar fungera bra beroende på betesval. Spinnare fiskar ypperligt i låg fart, medan Apex och flutterspoons kan behöva lite extra fart. En bra grundregel är att alltid sträva efter lägsta möjliga hastighet där betena ändå har rätt rörelsemönster.

Rätt bete vid rätt tillfälle

En händelse för ett tiotal år kom att påverka trollingfisket efter såväl röding som andra laxfiskar. Under en seg fiskedag kom en god vän, Mats Wildh, av en händelse att sänka ner ett märkligt plastbete, modell skohorn, i Vätterns djup. Resultatet ger än i dag ekon bland landets trollingfiskare. För mig och mina fiskekamrater har det udda betet, med namnet Apex, revolutionerat rödingfisket. Apex slår, kastar och vibrerar kraftfullt. Med en hetsig, oregelbunden gång kan det få vilken fisk som helst att tappa fattningen. Under flera år lyckades vi egoistiskt behålla denna lilla guldklimp inom en liten kompiskrets. Man är ju inte mer än människa...

Ingenting kan hållas hemligt i all evighet och under mitten av 90-talet fick Apex sitt stora genombrott i hela Skandinavien. Numera används betet flitigt på många av landets trollingarenor.

Apex fungerar periodvis ypperligt för såväl lax som öring, men framförallt till röding har den visat sig outstanding. Rätt tacklad fungerar Apex till allt från yttröding till djupfiske. Favoriten är den breda modellen i storlek 4" och 5,5". Dessutom är detta ett av få trollingbeten försedd med enkelkrok, som verkligen krokas fisken bra. Betet har ett brett fartregister, beroende på storleken, men fiskar bäst när det går riktigt hårt och oregelbundet. Viktigt är

att använda kullagerlekande av högsta kvalitet för att undvika lintvinn.

Högre upp i vattnet kan även vobbler och flutterspoons fungera bra. Den för laxfiske i Vättern så beprövade Bombern i färg Sal 25 har även visat sig vara en riktig rödingkiller. Bland skeddragen är Hooksteer favoriten. Den kraftigt skålade skeden har fin gång även i låg fart.

Rödingens selektivitet gäller även betets färg. Nog borde skillnaden på färgskalan vara marginell när man kommer ner på 20-30 meters djup. Men gång på gång har fisken visat att små nyansskillnader noteras även på dessa djup. Ofta favoriseras en färg under morgontimmarna för att frampå dagen ersättas av en annan. Generellt brukar nyanser i vitt och pärlemor fungera bättre, ju längre ner man kommer. Ibland med inslag av rött, lila, grönt och gult. Vid fiske högre upp i vattnet kan även försilvrade beten med olika tejp fungera bra.

När fisket är trögt brukar en del av de lokala rödingfiskarna spetsa betet med en bit råka. Själv har jag vid några tillfällen haft stor framgång med en liten bit sämskinn som placerats på kroken och dränkts in i doftmedel.

Bland de lokala rödingfiskarna är pärlmorspinnaren det klassiska och

nästan allenarådande betet. Skulle man ens komma nära en väl fungerande pärlmorspinnare, får man räkna med att betala fyrsiffrigt belopp. Naturligtvis fungerar de handgjorda betena mer eller mindre bra. Ibland kan även ordinära spinnare som Mepps och Vibrax, ofta med kopparsked, fungera förträffligt.

Under många år hade både jag och Mats en lite negativ inställning till dessa "måstebetena". Kanske beroende på att vi inte hade några riktigt bra pärlmorspinnare och att vi inte fiskade rätt. Våra sporadiska försök gav visserligen en hel del fisk, men inslaget av små rödingar var alltför stort för att vi skulle vara nöjda. Däremot överlistar gode vännen Kjell Karlsson merparten av sina stora sommenrödingar på pärlmorspinnare placerad bakom en liten dodger.

Dagen då jag äntligen landade min hett eftertraktade drömröding gav mig en ny syn på saken och ytterligare ett bevis på fiskens nyckfullhet. Första dagen på Vättern tillbringades i sällskap med en annan båt på kanten till Norrgrundet vid Visingsö. Antalsmässigt var vi lika efter första passet. Skillnaden var att den andra båtens fångst bara bestod av röding, medan jag och Mats hade fått ett par bonusöringar och två mindre laxar. Eftersom vi riktade fisket efter röding var vi inte helt till-

Landets okrönte rödingkung, Kjell Karlsson från Mjölby, har berättat om fiskar på Sommen som följt efter betet upp till ett par hundra meter.

freds med resultatet. De två skickliga Växjökillarna hade tagit samtliga fiskar på pärlmorspinnare, medan vi konsekvent hade kört med skohornet. Vi fick en tankeställare och andra dagen satt det spinnare längst ner på båda djupriggarna. Nästan omgående fick vi en mindre röding och en knapp halvtimme senare slog det till med dubbelhugg. Mats fick snabbt sin fisk inombords. Även min fisk kom fort upp till håven. Spinnaren satt säkert förankrad och hade låst samman käftarna på den vackra fisken. När den praktfulla rödingen pressade vågen till nästan sex kilo lät jag glädjevralet eka mellan Hästholmen och Hjo. Vilken upplevelse att drilla en sådan fisk på en blank vattenspegel i strålande solsken! ☺